

О.Л. Сизоненко,

учителька початкових класів комунального закладу «Вільшанська спеціальна школа Черкаської обласної ради»

МИ – ЧАСТИНА ПРИРОДИ. ЩО ДАЄ НАМ ПРИРОДА

РОЗРОБКА ВИХОВНОГО ЗАНЯТТЯ ДЛЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Мета: поглибити, розширити знання дітей про природу, рідний край, про те, що дає людині природа, про вплив поведінки людини на природу. Підвести дітей до усвідомлення необхідності зберігати і примножувати природні багатства, раціонально їх використовувати. Показати учням, що в природі все взаємозв'язане.

Формувати екологічне мислення, вміння критично обдумувати ситуації взаємодії з природою; естетичний смак, уміння цінувати красу, багатство природи.

Розвивати пізнавальний інтерес, уміння спостерігати, порівнювати.

Виховувати дбайливе господарське ставлення до природи як до рідного дому, бажання зберегти нашу планету Земля для нащадків.

Обладнання: мультимедійна дошка, презентація, скриньки, загадки, картки з зображеннями рослин і тварин, занесених до Червоної книги.

Хід заняття

1. Організаційна частина.

Учитель.

Любі діти! У наш клас завітали люди щирі.

Привітайте в добрий час гостей посмішкою й миром.

Ми вам раді, добрі люди, і вітаєм щиро вас.

Тож запрошуєм ласкаво на заняття.

2. Розгляд картинки на мультимедійній дошці (Сніг іде. Зима.)

Учитель.

Що ми бачимо на малюнку? Яка пора року?

Що ми любимо робити взимку?

(Кататися на санчатах, гратися в сніжки, ліпити бабу снігову).

А ще якого свята ми завжди з нетерпінням чекаємо взимку? (Нового року)

Без чого не може існувати це свято? (Без ялинки)

- Так, завжди раніше на свято Нового року у всіх людей була справжня жива ялинка. Але останнім часом чомусь ми уникаємо її ставити. Багато хто з людей наразі купує штучні ялинки. Чому?

- Правильно, щоб менше кривдити природу, оберігати її.

3. Гра «Чарівні окуляри».

- Давайте одягнемо «чарівні окуляри»(діти пальчиками рук утворюють і притуляють їх до очей) і поглянемо крізь них навкруги. Що нас оточує?

- Як все це можна назвати одним словом? (Природа) І це тільки маленьку частинку ми бачимо, те, що взимку. Але ще красива природа буває навесні, влітку і восени.

- Тож недарма ми заговорили про природу. Бо сьогодні на нашому занятті основною дійовою особою буде її величність Природа. (Слайди про природу)

4 .Оголошення теми і мети заняття.

- Що вона являє собою і чому стільки до неї уваги – ви, напевне, знаєте. Про це стільки писано і переписано, а вона, Природа, залишається дуже хворою. Спробуймо сьогодні з вами зрозуміти її проблеми і вияснити, як ми, люди, можемо вирішити їх.

5. Гра «Скринька».

Діти поділені на 2 групи. В кожній групі скринька, в якій загадки про живу і неживу природу.

Хто пасеться на лужочку

Товстобокий, наче бочка?

Любить сіном ласувати,

Молочко дає малютам.

- Будьте, му-му-му, здорові

І подякуйте ... (корові).

Квітка ця на сонце схожа,

На олію вона гожа,

Жовті пелюсточки має,

Їх до сонця повертає. (Соняшник)

Я і хмара, і туман,

І струмок, і океан,

І літаю, і біжу,

І замерзнуть можу! (Вода)

Випливає з-за гори,

Загляда у всі двори,

Сіє, сіє позолоту,

Всіх скликає на роботу,

Осяває все навкруг

Чарівний червоний круг.

Доня дивиться в віконце:

- Тату, тату, сходить ... (сонце)

Учитель. Отже, природа поділяється на живу і неживу. (Слайд з зображеннями живої і неживої природи).

6. Бесіда «Людина – частина природи».

Учитель. Будь ласка, скажіть, що ж зв'язує людину з природою? Отже, людина – частина природи. Вона залежить від живої і неживої природи. Людині для життя потрібні тварини й рослини. Ми використовуємо природні ресурси для будівництва, виготовлення меблів, шиття одягу і взуття.

- Діти, є ще один елемент неживої природи, без якого «не можемо жити, ні їсти, ні пити, ні говорити». Що це? (**Повітря**)

*Повітря, діти, - цінність незвичайна,
Для нас - це існування джерело.
У ньому вічна сила життєдайна.
Живих істот без нього б не було.*

Учитель. Отже, людина – частина природи. Її життя пов'язане з рослинами, тваринами, водою, повітрям, ґрунтом. (Слайд)

З давніх часів людина користується дарами природи : насінням і плодами рослин, м'ясом тварин. Природа і тепер залишається основною годувальницею людини. Ми не можемо уявити наше харчування без хліба, овочів, фруктів, молочних і м'ясних продуктів. (Слайд)

З рослинної і тваринної сировини виготовляє одяг, а зі шкіри тварин – верхній одяг і взуття.

З надр Землі людина видобуває мінерали: залізо, нафту, вугілля, природний газ. (Слайд)

Учитель. Отже, ми побачили, що людина бере з природи все необхідне для своїх потреб. А що ж сама повинна давати природі? Як повинна зберігати її багатства? Адже на початку заняття ми говорили, що природа в небезпеці, просить про допомогу. Що ж сталося?

А сталося те, що люди самі своїми вчинками впливають негативно на природу. Вони вирубують ліси, тому зникають рослини і тварини. З-за людської недбалості згорають цілі ділянки лісів. Клуби диму заводів і фабрик, вихлопні гази автомобілів забруднюють повітря. Стічні води отруюють річки, в результаті чого пропадає риба і інші жителі річок. Люди також засмічують території. (Слайди)

Від всього цього гине жива природа. І все це робить людина. Говорять, що «людина – цар природи». Але хто дав їй право царювати? Сама ж людина! Але хто ж така людина без природи? Уявити собі не можливо...

7. Перегляд мультфільму «Пригоди лісових друзів».

- Повітря, воду, спів птахів, пахощі луків, шелест листя – все це щедрі дари природи, потрібно тільки бережливо ставитися до неї.

На жаль, ні рослини, ні тварини не можуть говорити. А якби могли?

- Ось послухайте, яка цікава розмова відбулась між мамою та її маленьким сином.

8. Читання і обговорення оповідання «Не псуй навколишню природу».

Андрійко, повертаючись з мамою з прогулянки, запитує:

А правда що дерево росте?

Правда.

А правда, що я швидко расту?

Правда.

То чому ж я тоді маленький?

Ходімо, я тобі покажу, що ти вже великий.

Матуся підвела Андрійка до метелика, мурашки, рослини, щоб він побачив, що він не такий вже й маленький.

А що, руйнувати не можна?

Ні, бо будеш недобрий, а на тому місці виросте лише бур'ян.

А я його вирву.

Виросте інший. Зрозумій, що для недоброї людини – все погане. Хлопчик, який всіх ображає, не має друзів. А от у мурашок скільки сусідів, і всі вони одне одного поважають, живуть дружно. Якщо знищити їх, стане сумно на Землі. (Слайд)

Обговорення прочитаного.

Учитель. Діти! Природа, як поранений птах, кричить, прохає нас про допомогу. Ви повинні знати про те, як можна зберегти природні багатства для всіх, хто живе та буде жити на Землі. Дехто вважає: «Може нічого не трапиться, якщо я зламаю лише одну гілочку, зірву одну квіточку, роздушу метелика, розгорну один мурашник...»

Та кожна зламана гілочка, кожна зірвана квітка, кожний зловлений метелик, розорений мурашник – це маленька рана, яку ви завдаєте природі.

(Розгляд і обговорення картини на слайді з зображенням, як діти нищать природу)

9. Бесіда про Червону книгу. (Слайд з зображенням Червоної книги)

Учитель. На жаль, погане ставлення до природи призводить до того, що деякі рослини і тварини знаходяться під загрозою зникнення і потребують охорони. Через це була створена Червона книга, до якої занесені всі види рослин і тварин, що охороняються. (Показую зображення деяких відомих дітям рослин і тварин)

*В Червону книгу ми занесли
Світ неповторний та чудесний,
Що поступово вимирає,
Давно рятунку в нас благає.
Невже в майбутньому на світі
Не будуть зеленіти віти –
Верби, берізки, горобини
І диво-дівчини калини.
Невже ми більше не побачим,
Як біля річки верби плачуть.
Як розцвітають на майданах
Високі красені каштани.
Ми всі господарі природи,
Тож збережемо її вроду.*

Учитель. А що ж потрібно робити нам, людям, що зберегти природу?

10. Гра з м'ячем.

Вчитель кидає м'яч кожному учневі. Той називає, що потрібно робити, щоб зберегти природу:

- не викидати сміття де завгодно;
- не вирубувати ліси;
- не засмічувати річки;
- берегти воду...тощо.

11. Робота за картиною зображенням природи. (Слайд)

Природа нам, як рідний дім –

Вона усім, як мати.

Щоб лад завжди був в домі тій,

Про неї треба дбати.

Діти розповідають вірші.

1-ий учень.

Свій голос віддаю за матінку-природу,

За чистоту Землі, красу і вроду.

За екологію довкілля і душі.

Ставай і ти й діла свої верши.

Очистимо Землю від бруду і скверни,

Посіємо скрізь доброти й квітів зерна!

Хай буде планета красива й зелена

Для щастя, добра і для тебе, й для мене!

2-ий учень.

Давайте боротись за чистоту природи.

Планеті не будем наносити шкоди.

Посадимо ліс і гайочки зелені,

Сади і діброви – планети легені!

Очистимо струмки і будуть жити ріки,

Бо із малих струмків течуть річки великі.

Вода – дає життя, без неї не прожити.

Вже час прийшов для нас – природі послужити!

Учитель. Діти! Ось ми почули слово «довкілля». А що це? (Діти висловлюють свою думку)

Учитель.

Все, що є навколо нас:

Сонечко, хмаринка, небо.

І пісок, каміння, води,

Й люди – часточка природи.

Поле, гори і травичка,

Ліс, повітря і водичка,

Бджілка, пташечка і зорі,

Вільний вітер на просторі,

Квіточки і різне зілля –

Це, дитино, й є довкілля!

Діти! А що таке екологія довкілля? (Чистота довкілля)

12. Бесіда про те, що ми, люди, можемо зробити для збереження природи.

Учитель. Діти, ми можемо не тільки зберегти природу, яка нас оточує, а й примножити її. У народі говорять, що людина не марно прожила свій вік, якщо вона «збудувала дім, виростила

дітей, посадила дерево». Хоч ви ще й маленькі, але вже сьогодні можете зробити велику справу – посадити й виростити дерева й квіти. (Слайд)

І ось вернемось до розмови про ялинку, яку ми більше не будемо рубати. Адже щоб вона виросла така велика, потрібно спочатку посадити її і чекати багато років. Уявіть, щоб хтось вирубував ялинку на території школи, яку ми з вами садили, поливали і тепер нею захоплюємось. Так от треба не вирубувати ліси, а насаджувати їх. Адже дерева, ліси, як ви чули – легені планети. Ми з вами можемо посадити одне або кілька дерев. А є спеціальні установи, які займаються вирощуванням саджанців, насаджуванням лісів. Обов'язок людини – берегти все це. (Слайд з зображенням паростка ялинки)

Учитель. Але садити деревця, квіти потрібно коли? (Навесні, влітку) А зараз яка пора року? (Зима). А чим же зараз ми можемо допомогти природі? (Підгодовувати птахів, звірів в лісі. Навесні не зривати перших весняних квітів.) (Перегляд відео, як підгодовуються птахи і тварини взимку)

13. Підсумок заняття.

Учитель. Отже, про що ми сьогодні говорили на занятті? Хто був основною дійовою особою в нас? Її величність Природа. Що для себе ви взяли з цього заняття? Що нового дізнались?

Я думаю, що ви в майбутньому будете жити по-совісті, завжди оберегатимете все довкола вас, цінитимете ту красу і багатство, яке дає нам природа. Адже ми – її частинка. (Слайд)

Світ прекрасний навколо тебе –

Птахи і звірі, гори і ріки –

Нехай він буде таким навіки.

Нехай людина добро приносить –

Бо світ навколо любові просить.

Гра «Жива і нежива природа»

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Система виховання у початковій школі (за Національною програмою виховання учнів 1 – 12 класів МОН України) / упор. А. В. Лихва. Харків : Вид. група «Основа», 2010. 373, [3] с. (Серія «Початкова школа. Класний керівник»).
2. Загадки про соняхи. URL: http://zagadki.at.ua/publ/priroda/roslinnij_svit/zagadki_pro_sonjashnik/4-1-0-62
3. Загадки про сонце/ Мега ЗНайка URL: <http://megaznaika.com.ua/zagadku/zahadky-pro-sontse/>
4. Загадки про воду. URL: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-vodu-ukrayinskoyu/>